

ΣΤΑΣΕΙΣ

Νίκος 'Αλέξης 'Ασλάνογλου «'Ο Δύσκολος Θάνατος»

'Από ήχογραφημένη συζήτηση του Δημήτρη Καλοκύρη με τόν ποιητή.

Ποιές ύπηρξαν οι ποιητικές σας καταβολές;

'Η έννοια του θανάτου με πολιορκούσε από μικρό παιδί. Μου 'χε γίνει μιά έμμονη σκέψη σέ συνδυασμό με τόν έρωτα, γιατί ό έρωτας, στά έφηβικά τουλάχιστον χρόνια δέν ήταν παρά μιά μορφή του θανάτου γιά μένα. 'Από τήν άλλη μεριά, ό θάνατος του πατέρα μου με έκανε νά καταλάβω πόσο δύσκολα κανείς πεθαίνει. 'Ο θάνατος τών αισθημάτων, λοιπόν, σ' ένα έσωτερικό νεκρό τοπίο όπου δέν ύπήρχε σχεδόν τίποτε. Αυτά ήταν τά πρώτα μεταπολεμικά χρόνια γιά όλους μας. Ζώντα μιά προσωπική απομόνωση, μελετώντας τούς Γάλλους κλασικούς, διαβάζοντας μέ πάθος τούς συμβολιστές και τούς υπερρεαλιστές του μεσοπολέμου, Έλληνες και ξένους, παρακολουθώντας τά περιοδικά τής πρωτοπορείας τής εποχής εκείνης, διαμόρφωσα μιά ποιητική συνείδηση ταυτόχρονα, μπορώ νά πώ, μέ μιά πλειάδα ποιητών τής Θεσσαλονίκης, διαφορετικής ηλικίας, πού άρχισαν νά πρωτογράφουν τά χρόνια έαυτάς. Μερικοί είχαν κιόλας εκδόσει ένα-δύο βιβλία. "Όλοι μας όμως ζούσαμε στόν ίδιο πνευματικό χώρο και είχαμε τά ίδια προβλήματα, αισθητικά και άλλα. "Έτσι εξηγείται ίσως πώς ή περίφημη «Σχολή τής Θεσσαλονίκης» παρέκαμψε τούς Έλληνες υπερρεαλιστές και τούς νεότερους εκπροσώπους τής άθιναϊκής σχολής γιά νά δημιουργήσει ένα δικό της ρεύμα, μοντέρνο και συγχρόνως λιγότερο ριζοσπαστικό, άπειρω πιά προσωπικό, και κατά τή γνώμη μου πιά ούσιώδες.

Ποιά ήταν ή εξέλιξη τής ποιητικής σας πορείας;

'Αρχικά μέ άπασχόλησε ή δημιουργία μιός προσωπικής γλώσσας. "Όπως σάς είπα ήδη, είχα κατ' άρχήν όρισμένες επιδράσεις από τή γαλλική ποίηση και αυτό μέ έκανε νά πιστέψω πώς ή ποίηση δέν είναι μιά καθημερινή όμιλία διατυπωμένη στιχουργικά, αλλά μιά γλώσσα ύπαινεκτική, μιά γλώσσα ύποβολής

και συμβόλων. "Έτσι άρχισα σά συμβολιστής, μέ πολλή άφαιρέση όμως, εργαζόμενος εικονοπλαστικά. 'Αναφέρομαι συγκεκριμένα στην πρώτη μου ποιητική συλλογή «Δύσκολος Θάνατος». Πρός τό τέλος του βιβλίου επικρατούν τά πεζολογικά στοιχεία και μερικά ποιήματα είναι τμήματα μιός ευρύτερης σύνθεσης πού βγήκε σέ μορφή ποιητικού μονόπρακτου μέ τόν τίτλο «Θάλασσα και συγχρονισμός» και πού κυκλοφόρησε τό 1952 σέ λίγα πολυγραφημένα αντίτυπα. 'Αργότερα μέ τήν ποιητική συλλογή «ό Θάνατος του Μύρωνα» άποκρυσταλλώνεται μιά πολύ προσωπική ποιητική γλώσσα, γεμάτη λυρισμό

καί ὀρηκτικότητα, μέ μιὰ γνήσια δραματική ὄψη. Θρύψαλλα αὐτῆς τῆς γραφῆς εἶναι τὰ «Ποιήματα γιά ἕνα καλοκαίρι». Ὅμως ὁ «Θάνατος τοῦ Μύρωνα» παραμένει σημαδιακά μιὰ φιλοσοφία ζωῆς καί θανάτου, μιὰ ἀντίσταση σ' ἕναν ζοφερό κόσμο θανάτου, μιὰ ἐλπίδα τέλος γιά ζωή. Ἐδῶ πρέπει νά προσθέσω πῶς ὁ ὑπαρξισμός μέ ἐπηρρέασε ἀποφασιστικά, καθώς ἡ ἀγωνία ζωῆς προέρχεται ἀπό βασικά ψυχολογικά προβλήματα, καθρέφτης μιᾶς κοινωνικῆς πραγματικότη-
τας. Μέ τὰ «Ποιήματα γιά ἕνα καλοκαίρι» ἐπιστρέφω σέ παλιές λυρικές φόρμες τοῦ «Δύσκολου Θάνατου». Τό «Νοσοκομεῖο Ἐκστρατείας» εἶναι, μαζί μέ τήν ποιητική σειρά «Ποιήματα τῆς τελευταίας Ἀνοιξῆς» μιὰ σειρά ἀμέσων βιωμάτων καθώς ἀποστασιοποι-
οῦνται πρὸς τό τέλος γιά νά ἀντικειμενοποι-
ηθοῦν στά μάτια ἐνός τρίτου, πράγμα πού γίνεται συνειδητά στό «Ἀργό Πετρέλαιο». Ὅλες αὐτές οἱ ποιητικές συλλογές ἐκδίδον-
ται τώρα σ' ἕναν τόμο μέ τό γενικό τίτλο «Ὁ Δύσκολος Θάνατος». Πρόκειται γιά μιὰ ἀπο-
κατάσταση τῶν παλιῶν βιβλίων, γιά μιὰ ἀναδημιουργία, τολμῶ νά πῶ, τῶν παλιῶν βιβλίων. Τέλος ὑπάρχει καί μιὰ ἀνέκδοτη ποιητική συλλογή πού δέν συμπεριλαμβάνεται σ' αὐτόν τόν τόμο, οἱ «Ἠδῆς στόν Πρίγκηπα», μιὰ καινούρια, ἐντελῶς διαφορετική γραφή.

Ποιά εἶναι τὰ χαρακτηριστικά τῆς ποιήσῆς σας;

Νομίζω πῶς τό κυριότερο χαρακτηριστικό εἶναι ἡ ἀδυναμία νά ὀλοκληρωθεῖ κανεῖς σέ μιὰ ἀνθρώπινη σχέση. Περισσότερο ἀκόμα, μιὰ δυσκολία νά χαρεῖ κανεῖς τή ζωή. Ἐνα αἶσθημα θανάτου καί ἀνημπορίας πλανᾶται μέσα σέ μιὰ τελείως μοντέρνα καί τεχνική κοινωνία. Γι' αὐτό καί στά ποιήματα πολύ συχνά ὑπάρχουν στοιχεῖα μηχανικά δεμένα μέ μιὰ βαθύτερη δίψα γιά ζωή. Ἐτσι ὁ τόμος αὐτός προσκαλεῖ τόν ἀναγνώστη νά παρακο-
λουθῆσει μιὰ πορεία ζωῆς, στό βαθμό πού αὐτή ἡ ἴδια ζωή ἀναπαράγεται μέσα ἀπό τὰ ποιήματα. Αὐτά στηρίζονται στήν ἔμπνευση καί ὄχι στήν κατασκευή, πείθονται, ἐλπίζω, γιά τήν ἀλήθεια τους. Μ' αὐτό τόν τρόπο νομίζω πῶς μπορούμε νά μιλάμε γιά μιὰ ποίηση αὐθεντική.

Νίκος Ἀλέξης Ἀσλάνογλου

Ποίηση

Κώστα Ε. Τσιρόπουλου: «Οἱ Ἄγγελοι»

Ἄν ἡ ποίηση εἶναι ἡ ἀποκαλυπτικότερη πράξη τῆς ζωῆς μας, «Οἱ Ἄγγελοι» τοῦ Κώστα Ε. Τσιρόπουλου εἶναι ἕνα πλήρες ποιητικό βιβλίο καθώς οἱ ἀποκαλύψεις του πραγματοποιοῦνται σέ χώρους ὑλικούς καί ὑπερβατικούς, μέ τό ἀμάλγαμά τους νά ἔχει ἐπιτευθεῖ ἀπόλυτα καί πού κάτω ἀπ' τήν ἀδιάρρητη δεσποτεία τους ζεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἀλλά πού ἡ καθημερινή του ματιά καί αἴσθη-
ση στομαχική ἀπό συμπαγή σχήματα ἀδυνα-
τεῖ νά διατηρήσει. «Οἱ Ἄγγελοι» ἔρχονται μετά ἀπό μιὰ δοκιμασία τεσσάρων ποιητικῶν βιβλίων («Ἠδεῖο γιά μοναχικές φωνές», «Ἀνάμεσα σέ νύχτες», «Ἐγκαυστική Κυριακῶν καί Γιορτῶν», «Μαῦρο καλοκαίρι») πού εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα νά ξεκαθαρίσει τὰ σύμβολά του καί νά φτάσει σ' αὐτό τό εἶδος τῆς ἀπο-
φθεγματικῆς, ἀφοριστικῆς ποίησης πού εἶναι τό δλόδικό του ποιητικό πρόσωπο μέσα στο σύγχρονο ἐλληνικό ποιητικό λόγο. Ἐνα λόγο πού συχνά οἰστρηλατημένο τόν διακρί-
νουμε νά πάσχει ἀπό ἔλλειψη καταγραφῆς ἐνῶ δουλεμένο νά ὑποφέρει ἀπό ἀναμία. Στούς «Ἄγγελους», ἀντίθετα, ὑπάρχει μιὰ σοφή οἰκονομία ἀνάμεσα στίς ἐνστικτώδεις συλλήψεις καί τήν καίρια, ἀκαριαία διατύ-
πωσή τους, ἀνάμεσα στό θερμοῦργο οἴστρο καί τό ἐπίμονο σμίλημα πού τόν ἀξιοποιεῖ. Ἀποκαθαρμένες οἱ λέξεις τοῦ Τσιρόπουλου ἀπ' ὅ,τι τοῦς ἔχει προσθέσει ἡ ἀφαίρεση ἡ περιπέτεια τους «ἐν τῷ κόσμῳ», χάρη στόν «τρόμο πού μ' αὐτόν τίς ἀντιμετωπίζει γιά τή λειτουργία τους μέσα στό ποίημα» (γιά νά θυμηθοῦμε μιὰ δική του ἔκφραση), ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα νά μᾶς ξαναβαπτίζουν τόν ἤδη γνωστό μας κόσμο, νά γίνονται πολυφωνικές, πολύχυμες, μιὰ συμπυκνωμένη δύναμη ἡ καθεμίᾳ τους ὥστε συχνά μιᾷ ἢ δύο μόνο λέξεis νά συγκροτοῦν ἕνα βαρῦ στίχο. Παρά τήν αὐστηρότητα τῆς γραφῆς, ὁ τρόπος πού διατυπώνεται καί διαχέεται τό ποιητικό αἶ-
σθημα εἶναι λαγαρός, οἱ εἰκόνας αἰφνίδιες, δραστηκές μέ συνέπεια νά διανοίγουν σέ ἐπάλληλα νοήματα καί αἰσθήσεις, ἡ στερεό-
τητα τῶν ὑλικῶν γραφῆς του γίνεται στερεό-
τητα τοῦ κόσμου πού μᾶς ἀποκαλύπτουν. Γι' αὐτή τήν ἀποκαλυπτική διάσταση, κυρίως, τῆς ποίησης τοῦ Τσιρόπουλου θά ἤθελα νά μιλήσω πού στούς «Ἄγγελους» παίρνει συ-
χνά μιὰ ἀνατριχιαστική, ἐφιαλτική ὄψη κα-
θώς μᾶς περνᾶ μέσα ἀπό τὰ γνωστά καί φθαρμένα ὄργανα τοῦ ὑλικῶν μας κόσμου, σέ μέσα ἀπό ἕνα λαγοῦμι σκοτεινό, γιά νά μᾶς φτάσει σέ θέες ξάστερες, στό φῶς μιᾶς

